

ԱՕԳԷ ԾԱՌԱՋՅ ՅԻ ՔԻ ՈՂՈՐՄՈՒԴԱՄԷԼ ԱՅ Ե՛ ԿԱՄՕՔԼ ԱՕԳԻՍ.
ԵՂԻՍԿՈՂՈՍԱՊԵՏ Ե՛ ԿԱՌՈՒԿՈՍ ԱՄԷԼԱՅ ՀԱՅՈՅ
ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏԻՄՈՐ ՀԱՄԱՕԳԱԿԱԼ ՆԱՄԱԵՇՄԱՐ ԱՌՈՈՑ ԱՅՐԱՄԱՏԵԱԼ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱԼ ՄԱՅՐ ԵԿԵՆԾՈՒՑ ՍՐԲՈՑ ԿԱՌՈՒԿԷ ԷԶՄՈՒՇՆԻ

ԲՐԻՍՏՈՍԱՒԱՆԴ ՍԻՐՈՑ ՈՂՋՈՐՅՆ Ե՛ ԾՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
 ՄԵՄԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ, ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ
 ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ, ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐԲՈՒՑ, ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՒ-
 ՍԱՑ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ, ՎԱՐԳԱՊԵՏԱՑ, ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈ-
 ԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ, ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ Ե՛ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ-
 ԹԵԱՆՑ, ԹԵՄԱԿԱՆ Ե՛ ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ Ե՛ ՊԱՇՏՈՆԷԻՑ Ե՛
 ՍԻՐԵՑԵԱԼ ՀԱՄԱՅՆ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

*Ինչքա՛ն մխիթարական է ու որտապնդիչ՝ մեզի՛ ախօրուաններուս
 համար, որ թերթերով մեր նախնեաց պատմութեան գիրքը, մեր գիտակցու-
 թեան հորիզոնին վրայ լոյսեր կը բացուին, որոնք կը լուսաւորեն ոչ միայն
 տուեալ ժամանակաշրջանը, այլ եւ լոյս կը բերեն նաեւ մեզի, մեր օրերուն,
 մեր աշխատանքի համարուն, մեր երազանքներուն:*

*Հարուստ է մեր սուրբ եկեղեցւոյ ու ազգի պատմութիւնը անմար լոյ-
 սերով, անկորնչելի յիշատակներով:*

Փա՛ռք բարեաց պարգեւատու մեր հայրերու Աստուծոյն:

*Անկորնչելի են նաեւ՝ յիշատակն ու իրազործումները Կ. Պոլսոյ հա-
 յոց Տ. Յովհաննէս Կոլոտ պատրիարքին:*

Մեր փոթորկալից պատմութենէն գիտենք, թէ մեր ազգի փառքի օրերուն յաջորդեցին դաժան ժամանակներ:

Հայոց աշխարհը, ծանր հարուածներու տակ խոնարհեցաւ: Եկեղեցի եւ ժողովուրդ մնացին անօգնական, ուղեկորոյս, դարեր շարունակ ոտնահարւած, հարստահարուած ու հայածուած:

Ազատ ու ինքնիշխան ապրելու ճամբաները ամէն, փակուած էին ծանր շղթաներով, իսկ Հայոց երկինքէն թափած՝ յոյսի աստղերը բոլոր: Սաւարն ու սարսափը տիրած էին հայ հոգիներուն: Սաւարն ու սո՛վը ոգիի պատած էին նաեւ անդաստանը Հայաստանեայց Մայր եկեղեցւոյ: Ամենուր՝ քայքայում, պառակտում, ապականում: Հոգեւորականութիւնը մեծաւ մասամբ անձնատուր՝ ազիտութեան, ծուլութեան ու չաճաճութեան: Կր թուէր թէ երբեմնի շողափայլ ջահը հայ հոգեւորականութեան չիջած էր արդէն, իսկ ազգային գիտակցութիւնը՝ մթաղնած իսպառ:

Եւ սակայն բարին Աստուած չէր մոռցած իր հաւատարիմ հօտը: Այսպէս է որ, անհասանելի բարձունքէն, իմանալի լոյսի ճառագայթ մը իջաւ Հայոց միդասպատ աշխարհի վրայ:

Տասնեւեօթերորդ դարու վերջերուն էր, որ Արեւմտեան Հայաստանի Ամբոթուլու վանքէն ներս շողաց այդ ճառագայթը, «տիեզերալոյս»՝ Վարդան Բագրեցի «քաղցրաբարոց եւ համեղաբան» վարդապետի հիմնած «դասատուն»էն, զւր գիտութիւն եւ հոգեւոր սնունդ տուին Յովհաննէս եւ Գրիգոր վարդապետները, ապաքայ հրաշագործ՝ «Կոլոտ» ու «Շղթայակիր» մականուանեալ պատրիարքները հայոց Կ. Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի, որոնք ի վերուստ կոչուեցան վարապետութեան խաւարը հայ հոգիներուն եւ դալար պարտէզի վերածելու անապատը եկեղեցւոյ անդաստանին: Մտքի եւ հոգիի այդ հրաշալի դարթօնքի առաքելը հանդիսացաւ մանաւանդ Ամբոթուլու վանական Յովհաննէս Կոլոտը: Իսկ որքան Հոգին իր բոլոր շնորհները պարգեւեւ էր անոր, որ կոչուած էր կործանումէ իրեկելու նաւը մեր Մայր եկեղեցիին եւ առաջնորդելու զայն դէպի ազրիւրը յոյսին: Ներշնչուած սուրբ զգացումներով, բուսաւորուած գիտութեամբ, օժտուած բարոյական հզօր նկարագրով ու աշխատելու անսպառ եռանդով, անբասիր վարքով ու հմայիչ խօսքով, Յովհաննէս վարդապետ երբ իր դարը դրաւ Կոստանդնուպոլիս, գրաւեց քարացած սրտերը բոլոր՝ երկնադաք հրէշտակի մը նման «վասն առաքինի վարուց եւ եւս անհամեմատ քարոզութեամբ», որ զրեթէ էր ազգիս մերոյ նոր Ոսկերեբան եւ կրկին Աստուածաբան, ինչպէս կը վկայէ ժամանակակից պատմիչը՝ Հաննէ վարդապետ:

Իր հոգեւոր ու բարոյական բացառիկ շնորհներուն զուգահեռ, Յովհաննէս Կոլոտ էր նաեւ իմաստուն ու եռանդուն կաղամկերպիչ, եկեղեցաշէն դործիչ, հայադաւան ուղղափառութեան կորովի պաշտպան եւ հմուտ քաղաքագէտ, որ փրկարար դեր կատարեց ոչ միայն Կ. Պոլսոյ Աթոռին, այլ եւ Երուսաղէմի հայոց պատրիարքութեան համար, Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածնի այլ հանդէպ հաւատարիմ եւ հոգատար վերաբերում ցուցաբերելով:

Յովհաննէս պատրիարքի մեծագոյն փառքը սակայն հանդիսացաւ իր

ծառայած հսկայ աշխատանքը՝ կրթական ու դրական շարժում՝ ստեղծելու ուղղութիւններ: Իր հիմնած՝ Սկիւտարի քառասունը՝ նոր Ամբուլու դարձաւ, որ իր շունչին տակ հասակ առին աւելի քան քսանհազից դիտուն ու նուիրեալ վարդապետներ, որոնք յետոյ շարունակեցին բարձր պահել իրենց պաշտելի հոգեւոր հօր եւ դաստիարակի վառած ջահը:

Այսպէս է որ Յովհաննէս Կոլոտի պատրիարքութեան քսանեւեց տարիներու շրջանին, ուղղակի անոր առաջնորդութեան ու հսկողութեան ներքոյ, Կ. Պոլսոյ մէջ հետզհետէ բացուեցան տասնեակ մը հայ վարժարաններ, հիմնուեցան տպարաններ ու դրագարաններ, հրատարակուեցան աւելի քան հարիւր կարեւոր գործեր մեր նախնեաց մատենագիրներէն: Հայերէնի թարգմանուեցան օտար դասական հեղինակներու՝ կրօնական, փիլիսոփայական ու դրական երկեր: Այս բոլորը, որպէսզի հայ նոր սերունդները եւ ի մասնաւորի երիտասարդ հոգեւորականները՝ ներշնչանք, հոգեւոր սնունդ եւ հայ եկեղեցիին ու ազգին ծառայելու դադափարական մղում ստանան:

Յովհաննէս պատրիարքի անյոգնարեկ ճիգերով ծնունդ առած ու ծառայած այս կրթական-դրական շարժումը՝ «Կոլոտեան» դպրոցը, սկզբնաւորումը եղաւ արեւմտահայ հոգեւոր ու ազգային մշակութային դարթօնքին եւ նախապայմանները ստեղծեց արեւմտահայ լեզուի յետագայ կազմաւորման:

Ողիի ու կենդանի գործի հերոսական խոյանքով, Յովհաննէս Կոլոտ սյատուց դարերու խաւարը հայ հոգիներուն, լոյս աշխարհ բերաւ մոռցուած յիշատակները եւ արժէքները նախնեաց փառքի օրերու, վառեց կրակը հայոց ազգային ինքնաճանաչման եւ հաւաքական շահերու դիտակցութեան:

Յեղաշրջեց ճակատագիրը ամբողջ արեւմտահայ ժողովուրդին:

Անփարան կարելի է հաստատել, թէ արեւմտահայութեան ազգային վերածնունդի յուսաւոր հորիզոնի սեմին, կը բարձրանայ պայծառ անձնաւորութիւնը Յովհաննէս Կոլոտ մեծագործ պատրիարքին, իրրեւ իր ժամանակի նոր յուսաւորիչ:

Ծնած 1678-ին, իր մահկանացուն կնքեց 1741 փրկչական տարին, մօտ երեք տասնամեակներ փառաւորելով Կ. Պոլսոյ հայոց պատմական Աթոռ:

Այսօր, իր ծննդեան երեք հարիւրամեակին, մեր սուրբ եկեղեցին եւ համայն մեր ժողովուրդը արդար հիացումով ու երախտագիտութեամբ պիտի ողեկոչեն պանծալի յիշատակը մեծ պատրիարքին ու պիտի աղօթեն որ անոր հոգին յաւէտ անթառամ մնայ երկնից արքայութեան լոյսերուն մէջ ու հանդիսանայ նաեւ առաջնորդող ոգի այստեղ, երկրի վրայ, մեր եկեղեցւոյ կեանքէն ներս:

Սիրով բնդառաջելով Մեր ամենապատիւ եղբօր, Կ. Պոլսոյ այժմու պատրիարք Տ. Ծնորհք արքեպիսկոպոս Գալուստեանի 30 Մայիս 1977 թուակիր խնդրանքին, յառաջիկայ 1978 տարին կը հռչակենք համայն Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ համար յորեխնական տարի, նուիրուած յուսաբնակ Տ. Յովհաննէս Կոլոտ պատրիարքի իրազօրծումներուն պանծացման:

Կ'առաջադրենք մեր եկեղեցւոյ նուիրապետական Աթոռներուն եւ կը հրահանուենք թեմական ու եկեղեցական կեդրոններուն, որ դալիք տարի իրենց համար յարմար թուականներու, մատուցմամբ սուրբ պատարագներու, կատարեն հանդիսաւոր հոգեհանգստեան արարողութիւններ ի յուսաւորումն հոգւոյ երջանկայիշատակ Տ. Յովհաննէս պատրիարքին:

Ջերմապէս կը յանձնարարենք նաեւ որ հայ եկեղեցական ու մշակութային կադմակերպութիւնները, կենդանի խօսքով ու հայերէն եւ օտար լեզուներով դրուած յօդուածներով ու հրատարակութիւններով, ոգեկոչեն անժողաց յիշատակը եւ վաստակը հոգելոյս յորեկար պատրիարքին:

Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածնի մէջ հանդիսաւոր սուրբ պատարագը եւ հոգեհանգստեան պաշտօնը տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ տարի Հոկտեմբերի 1-ին Մեր դահակալութեան 23-րդ տարեդարձի առթիւ, իսկ Աթոռիս պաշտօնաթերթ «Էջմիածին» ամսագիրը 1978-ի Հոկտեմբերի թիւը պիտի նուիրէ մեծ պատրիարքի կեանքին ու գործունէութեան:

«Յիշեցէք գառաջնորդս մեր որ խօսեցան մեզ գրանն Աստուծոյ. հաւցեցալք յիս զնացից նոցա՝ նմանօք եղերաւք հաւատոցն» (Եբր. ԺԳ 7):

Վ Ա Զ Գ Է Ն Ա

ԾԱՅՐԱԿՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ԱՄԵՆԱՄՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ կոմիտէս ի 29 օգոստոսի

1977 փրկչական տարի,

եւ ի տումարիս հայոց ՌՆԻՁ,

ի մայրավանս սրբոյ Էջմիածնի

ՀՄԲ. 792

